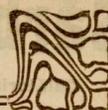

LITERATURA STRAINA

Două fire de păr

CLAUDE FARRERE

Pe vremea acela, munții Moghreb erau încă un tînut sălbatic. Bandiții duceau acolo trai bun, iar stăpînirea lor era aproape nemărginită, deoarece Maghzen-ul, care a fost în totdeauna guvernatorul oficial al Sultanilor n'avea decât o putere foarte limitată, mai ales în ce privește întinderea în spațiu; și pentru că, (în al doilea rînd), Francezii, cari de atunci au adus pacea franceză în Maroc, pe vremea cea nu sosiseră încă.

Iată de ce trăia pe-atunci în munții, ce se află între Atlas-ul mijlociu și Atlas-ul mare, nu prea departe de izvoarele râului Oum-erreobia, un bărbat viteaz, kaid, prin obârșie și Amrar prin sufragiu al oamenilor săi. Și dacă acest bărbat devenise șeful tribului, faptul se datoră neașteptat — ca să vorbim în graiul popoarelor europene — harului lui Allah și voinței tribului. De altfel kaid-amrarul se folosea cu multă chibzuală și cuminenție de această îndoită putere, ce-i aparținea: căci, făcându-se stăpîn pe toate colinele situate pe ambele maluri ale râului Oum-erreobia, introdusese acolo moravuri de brigand: cu arma în mână, oprea în loc pe toți călătorii ce treceau pe aceste meleaguri, și nu le dădea drumul, de cât în schimbul unei sume considerabile. Cu chipul acesta, tot tribul trăia în îndestulare. Iar kaid-amrar-ul, izvorul tuturor acestor binecuvîntări, pe care Allah le răspânda din belșug peste bărbați, femeile și copilașii tribului, precum și peste toate turmele și lanurile lui, cunoștea dulcea bucurie, cereasca mulțumire ce-o simt toți acei, cari și-au făcut pe deplin datoria, împlinîndu-și pe de-a-tregul chemarea lor în viață, și pentru cari Cel de Sus a creat paradisul.

Și se întâmplă că în palatul său din Fez, Sultanul Allah să-l glorifice! — trase să moară. Un alt sultan — Allah să-l glorifice și pe dînsul! — îi moșteni împărăția. Și acesta, nemulțumindu-se cu atât: că era khaliful Domnului, mai năzua să fie și șeful tuturor credincioșilor, omul puternic în fața căruia toate capetele se pleacă la pămînt. Dincoace de munți, kaid-amrarul urma să prade lumea și să-i facă ostateci, până la răscumpărare. Sultanul îi porunci să înceteze. Kaid-amrarul, cîntărind ni balanța rațiunii pe de-o parte și porunca Sultanului și furia lui probabilă, pe de altă parte prosperitatea tribului, fu de părere, că aceasta din urmă avea mai multă greutate și nu se conformă ordinului. Atunci Sultanul trimise un mehalla către Kaid-amrarul, cu porunca, de a aduce pe răsvrătitul la Fez, cu mâinile și picioarele legate. Mehalla luă și o cuscă de fier cu el. Dar kaid-amrarul era stăpîn pe toți munții și pe toate strămoșurile din Atlas-ul mijlociu și Atlas-ul mare. Mehalla se înapoia plouată, lăsase o mulțime de morți pe teren, precum și o sumedenie de arme și bagaje. În cusca de fier, capturată de însăși kaidul amrar, acesta își adăpostii doi lei.

Plin de cîndă, Sultanul se sfătui cu miniștrii săi. Și toți tăceau, căci nu știau ce să spună. Dar în seara acelei zile în care se simțise consiliul, Sultanul ceru și sfatul doicei sale, și aceasta, fiind femeie, era mai subtilă decât toți oa-

Claude Farrere

menii de stat laolaltă. Doica vorbi, îi sfătui. Și iată pentru ce, cu cîtva timp în urmă, o circazană din haremul imperial, o circazană de o irumusețe neobișnuită, părăsi Fezul, îndreptându-se spre munți. La o strămoșoare, oamenii kaid-amrarului o arestară. Nepăsătoare și plină de morgă, ea refuză atât să plătească un ban, cât să spuie o vorbă. Bandiții o aduseră în fața stăpînului lor. Iar stăpînul se îndrăgosti de dînsa.

Era blondă, ca aurul. În curînd, kaid-amrarul nu mai admira lumina soarelui: nu admira decât lumina isvorată din părul auriu al captiviei sale. Și de dragul ei uită în cele din urmă și prudentă și onoare.

„Astfel o prevăzuse poate doica sultanului, mai subtilă decât toți oamenii de stat, mai subtilă chiar de cât însuși kaid-amrarul.

Zilele trecură... apoi săptămânile, apoi lunile. Iar cînd se împlini anul, kaid-amrarul nu mai avea alt suflet, de cât sufletul aceleia, ce-l robise.

Și într-o zi, Circaziana, aflîndu-se în cortul kaid-amrarului, lîngă iubitul ei, îndrăzni să-l întrebe, ca din senin:

„Dacă ți-ai lega mâinile și picioarele cu un lanț de fier, te-ai împotrivi?”

El răspuse:

— Ție nu m'as împotrivi niciodată.

— „Dacă ăodată ce-ai avea mâinile și picioarele legate cu acest lanț de fier, dușmanii tăi ar năvăli deodată în cort ca să te la prizonier ce ai face?”

El o privi fără să se dea la o parte:

— Aș da din mâini și din picioare, aș rupe toate lanțurile și mi-aș ucide dușmanii. Căci sunt foarte puternic.

Orăta adevărul. Ea știa, că dînsul grătește adevărul: chiar mult mai puternic de cum spusese.

Apoi ea îi spuse:

„Și dacă ți-ai lega mâinile și picioarele cu un fir de păr din capul meu, te-ai împotrivi?”

El răspuse, așa după cum mai răspunsese:

— Ție nu m'as împotrivi niciodată.

Ea șovăi puțin, apoi urmă:

— „Și dacă, odată ce-ai avea mâinile și picioarele legate cu acest fir de păr, ar năvăli dușmanii. El o privi, și de astă dată, se dete nițel la o parte.

— Ți-am spus, că ție, și deci la nimic ce vine din partea ta, nu m'as împotrivi. Firul tău de păr nu l-aș rupe deci. Ori ce s'ar întâmpla. Ea îl cunoștea. Știa că nici o dată nu se strecurase o minciună pe buzele lui.

Atunci se sculă grăbită. Smulse un fir de păr din capul ei, grăbită. Și cu acest fir de păr legă mâinile kaid-Amrarului, după care, cu un alt fir de păr, îl legă picioarele.

Apoi, în picioare, bătu din palme și strigă. În acelaș clipă niște oameni, tocniți de ea, se năpustiră asupra prizonierului. El o privi. Dar nu rupse nici unul din firele de păr.

Nu chemă pe nimeni în ajutor. Cu toate că la primul strigăt un mare număr de ostași ar fi sărit să-l apere.

Dar lui îi plăcu mai bine așa: să se supună trădării și să se lase condus în fața vrăjmașului său. Sultanul Moghrebului, care, făcându-l prizonier, în felul în care l-am arătat, îl osândi la moarte, după groaznice schingiuiri.

Astfel sfârși acest kaid-amrar, un om mult mai măreț decât Samsonul lăudat de evrei.

Și astfel mi-a povestit istoria lui, într-o zi pe cînd luam dejunul împreună, la splendido masă a kaidului Olanarilor din Marrakech, nobilul meu amic și Kaddour ben Ghabit, șeful protocolului Majestății sale șeriene.

Căci asta este credința berberilor din Moghrebs, lei și pui de lei.

Allah să ne aibă pe toți în pază.

Trad. de E. MARGHITA

SULLY PRUDHOMME

Vadul

El i) cad slărușii; fusese o luptă dărză, cruntă. Alături de un fluviu acum zac în convol. Toți amețiiți de drumul ce nu mai îl înfruntă. Aci scaldății în sânge, aci plîni de noroi.

Scîpesc coasele roșii în soarele de-amiază. Bătrînul sef veghează cu ochii ațintii. Cînd vede 'n zare-o cută ce 'nec înaintează... Sunt Rușii! El tresăre și strigă scurt: „Porrii!”

Împinge cu piciorul: „Sculați copii, degrabă!” Cad jos unit, se năvăl cu greu și iardă cad. Cu mîntea 'n vis, simțindu-și puterea tot mai slabă. El apa o încearcă să treacă printr'un vad.

De teamă ca dușmanul să nu zărească-o urmă. Pe unde ei vor trece, și-asa scăparea lor. Să nu devină poate pieirea lor în urmă. Grăbiți, merg fără gemăt, deși ranele-i dor.

O, căți se prăbușită tărții în jos de apă! Dar toți, până și mortii, departe 'n zare pier. Dar seful rămăs singur pe tărîm, el nu mai scapă. Și-o mână îl reține de braț prizonier.

— „Bătrâne, putem trece prin fluviu înainte Pe-aci? Alege-ți viața ori moartea, căci ești prins”. — „De douăș'ce picioare 2) e-adînc”. Crezând că minte Sub ochiul negru-al pustiului în jos ei l-au împins.

La șale-i vine apa atîta e de mică. Dar el treptat se pleacă la orice pas, mereu. Și 'necet apa o lasă la piept de se ridică. Căci și rîniții 'n zare se duc încet, cu greu..

Acum, cu gura 'nchisă, el la ureche-aude Un murmur lung, lugubru, ce-azul l-i tîte. O spună ca și părul lui alb prinde să-l ude. Cade 'n genunchi: nimică de-asupra nu mai e.

Suflarea îl mai ține în viață o secundă. Pe tărîm încruntate stau pustiile de lemn. Și atunci cu cea din urmă stărtare, jos, din undă Eși un braț, ce'n aer schița al crucii semn.

Eu admiram soldatul ce-a mers, stîind că pier. În glas de trîmbiță, fără fior, fără regret. Din ce rasă ești oare tu, care în tăcere Te pleci spre-a-ți primi moartea, și știi să mori încet?

Trad. de IOAN CIORĂNESCU

Note

O casă de editură din Praga, publică o lucrare asupra „Cărții rusești în streinătate”. E mai mult un catalog cuprinzînd tot ce s'a publicat dela 1918 la 1924 în streinătate cu slovă rusească. Prima parte conține articolele diferiților autori asupra volumelor apărute, și a doua studiază în amănunt proveniența fiecărei cărți rusești apărute dincolo de hotarele domniei sovietice.

A murit la Barcelona poetul catalan Angel Guimera, simbolul viu al aspirațiilor unui popor. Moartea sa a fost un doliu național și în ziua înmormîntării toate florăresele au împletit eunumi din trandafirii răsăriți în dimineața aceea. Femeile investimantate în costumul național se îndoliar, au îngenuchiat la trecerea cortegiului și publicul se îngîrămădea să vadă sub sticla sicrierii corpul neînsuflețit al poetului, înfășurat în drapelul catalan.

A fost poetul unei epoci de plin romantism. Piesele lui de teatru au fost redate acum în toate teatrele din Spania.

1) El-Polonezii.
2) Un picior — 0,324 m.

Pe plaje

Henri de Régnier

Calcă-te pe plaja blondă unde ore 'ntregi te scaldi, Umple-ți pumnii cu nisipul dulce aurit de soare, Ochii umple-ți cu cerul luminos bolit pe mare, Și din mâini să lași să curgă fir cu fir, grînții calzi;

H. de Régnier

Și cînd vei simți că trece vîntul printe pumnii goi, Cînd nisipul își va umple groapa 'n plaje înapoi, Întîrzie-ți peste ochii 'nchiși a pleoapelor aripă Și pricepe că viața noasră o zădărnicește, Și că nu e decât pumnul de nisip ce-l luăm, o clipă, Și-l lăsăm din nou să curgă 'n plaja blondă a vesniciei.

T. Pop Marțian

LA BRUYÈRE

Despre femeie

Arareori bărbații și femeile se învoiesc în păreri atunci cînd este vorba de meritele unei femei. Aceasta, din pricină că interesele le sunt prea deosebite. Femeile nu se simt cătuși de puțin atrase unele de altele prin aceleași iarnece, prin care ele plac bărbaților. O sumedenie de maniere feminine care apîrind în bărbați cele mai mari pasiuni, sunt pentru femei izvoare de ură și de antipatie.

Femeile se atașează de bărbații în favorurile, pe care ele le acordă acestora. Bărbații însă se răcesc de temel, tocmai mulțumită acestor favoruri.

Femeile se prepară pentru amanți, atunci cînd îi așteaptă; dar dacă sunt surprinse de amanți, ele își uită la sosirea acestora, de starea în care se află, și nici nu se mai observă. Ele însă se observă mai mult orîde căteori se găesc în fața unor bărbați, cari le sunt indiferenți: atunci ele simt dezordinea în care se află, se mai dichisesc în fața acestor indiferenți, sau chiar dispar un moment, și revin găsite.

Și înțeputul ca și declinul amorului, își fac apariția atunci cînd cei doi amorozești se simt cam incurcați de a se găsi singuri.

Traduse de M. M.

Pe scară

de A. Cehov

Consilierul comunal Dolbososof, duindu-se pentru niște afaceri ale serviciului său la Petrograd, nimereste tocmai la balul dat de nobilul Fingalof. La acest bal, el, între altele, spre marea lui mirare zări pe studentul în drept Sceptokin, care înainte cu cîtva ani fusese mediatul copiilor săi. Nu cunoștea pe nimeni din cei veniți la bal, și din plictiseală se apropiase de Sceptokin.

— D-ta... mă rog... cu ce ocazie te găsești aci? — întrebă el, căscînd grav în pumn.

— Intocmai, ca și d-ta... — Adică nu tocmai ca mine... se posomori Dolbososof, privind cercetător pe Sceptokin. Hm... cum îți merg afacerile?

— Bine... Am împrăvit cursurile la universitate și sînt funcționar la d-nul Podokonikov, eu niște însărcinări speciale.

— Așa? Dela început? Aceasta nu e rău... Dar... iartă-mă că te întreb, cît îți dă pe lună?

— Opt sute de ruble... — Hm... Pe tîntun nu ajunge... murmură Dolbososof, luînd vorba pe un ton binevoitor.

— Sigur că pentru a duce o viață cam nemodestă la Petrograd, suma e nelindestulătoare, dar mă mai ocup și cu serviciul de secretar la linia ferată: Ugar-Debroșinsch... Aceasta îmi dă o mie și cinci sute pe lună...

— Pă... În asemenea caz, sigur că... îl întrerupse Dolbososof, și fața i se lumină de o hîrîre solemnă. Dar, cum se face, că te găsești astă seară aci, în casa asta?

— Foarte simplu, — răspuse cu indiferență Sceptokin. Cu stăpînul casei m'am întîlnit la secretarul Lotkin.

— Așa!! D-ta ai relațiuni cu Lotkin? — holbă ochii mari Dolbososof...

— Foarte des... M'am căsătorit cu nepoata lui... — Cu ne-po-a-ta? Hm... Va să zică... Eu, să mă crezi... totdeauna îți doream... presimțeam pentru d-ta un viitor strălucit dragă, Ivan Petrovici...

— Petru Ivanovici... — Ah, da, Petru Ivanovici... Eu, înțelegi, mă uit așa și zăresc o figură cunoscută... La moment te-am recunoscut... Haide zic, să-l invit la mine la prînz... He, he... Pe un bătrîn cred că n'ai să-l refuzi. Hotel „Europa”, No. 33... ora 1.

Din literatura engleză

Elisabeta vizitează America

de Elinor Glyn

După cîtiva ani de adevărată și perfectă fericire casnică Elisabeta și „Harry” al ei avură o ceartă foarte serioasă care se termină cu plecarea lordului Valmond la o vîntătoare de fiare sălbatice în pădurile vaste ale Africii, părăsind-o pe Elisabeta — care în lipsa mamei sale și a verișoarei sale favorite Octavia plecate în străinătate, s'a refugiat cu mătusa ei Maria la Heavland Manor — într-o dispoziție foarte rea și desolantă.

Lordul Valmond plecase de două zile în volajul său cînd Elisabeta scria mamei ei.

I.

Hevland Manor

Prea scumpă mamă, — sper că ai toată grîja de Hurstbridge și Ermyntude și observi ca dulcii ingerași să nu mănânce ocale de ciocolată între mese. Dacă ți-am că Harry se va purta cu mine astfel pentru un lucru atît de nimic cum a fost scrisoarea vicontelui, nu te lăsam de loc să îi coplii cu d-ta la Arcahion tocmai în lunile astea. Mă simt așa de singură.

Am venit la mătusa Maria pentru că Sămbătă noaptea cînd Harry a refuzat să spuie că e supărat mi s'a părut că e singurul lucru demn de făcut. Intr'adevăr eu nu mă gîndeam de loc că va pleca așa de precipitat în Africa și totuși simt că am avut perfectă dreptate și că aș proceda din nou la fel. Dar nu mai e nevoie să vorbim despre asta, prea scumpă mamă și te rog să nu-mi scrii o vrednică despre datoria și supunerea soției căci nu-mi va face decât mai rău. Nu știu ce voi face în viitor sau unde mă voi duce. Mă gîndesc să profit de prima ocazie ce mi se va oferi ca să petrec.

Ași vrea ca ei să aibă un acces de mânie — dar n'as vrea să mai vorbesc niciodată despre dînsul — vreau să uit că sunt măritată și să trăiesc un timp fericită așa cum face toată lumea. Natural că n'am povestit nimănu de cît d-tale toată chestia, adică cearta noastră, și mătusa Maria mă socoate drept o sărmană drăguță maltrată de un soț care dorește să împuste lei, în vreme ce unchiul John zice că lucrul e foarte natural.

Mătusa Maria auzind acestea zise: „Tut, Tut”. Aici e un tîmbălău grozav! Îți poți închipui mamă! Au căuțat un automobil! A sosit azi dimineață și dacă era o mașină sburătoare nu trebuia să fie considerată mai minunată. E cadoul unchiului John către mătusa Maria cu ocazia aniversării a 50-a a cununiei lor! Cu el vor să facă drumurile străbătute cu prilejul călătoriei de nuntă. Mătusa Maria, după cum știi, n'a mai fost de-atunci în străinătate! Ne-am dus cu toții în sopron să-l vedem. Multra vizitului! (Ți-l amintest? — e tot același). Era un amestec de mulțumire și de sfidare. Ei îi sugerară să înveie datorile unui sofer dar oamenii veniți de la magazinul de unde cumpăraseră automobilul au sugerat înțelepțeste că ar fi periculos să-l faci sofer la vîrsta lui, iar mătusa Maria se temeă că ar fi rău pentru boala lui de gât. Iată cum au părăsit ideea aceasta.

Ei pleacă luni, — aniversarea căsătoriei, — și m'au pōtțit să merg cu el. Mă gîndesc intr'adevăr să merg. Se fac cele mai minunate preparative. S'ar crede că e un voiaj la Polul sud.

Mătusa Maria își pierde ceasuri întregi zilnic scriînd și transcriînd listo de lucruri de care are nevoie ca să le ta cu dînsa și atunci unchiul John protestează că nu se poate lua decît puține bagaje. Așa ea se consultă cu Janeta Makintosh, fata din casă, pe urmă vine la mine și-mi spune că trebuie să fie răbdătoare cu biata Janeta căci e venită de curînd și nu știe încă rostul casei!! Ea o are de cinci ani de cînd a murit Methuselah așa că se poate socoti că a avut destulă vreme să învețe, nu-i așa mamă?

Automobilul e mai remarcabil printr'un aranjament în dos, pentru fata din casă și pentru valețul unchiului John, cari cum explică mătusa Maria servitorii au mers la spatele trăsuri în voiajul lor de nuntă, acesta fiind locul cuvenit servitorilor.

Mătusa a insistat ca lucrurile să fie astfel orînduite, așa în că Janeta și valețul vor avea pe drum un praf înălbucitor, îmbrăcați în costume de piele. Agnă va șede la lîngă sofer iar noi trei înăuntru — presupun că toată lumea se va strîmba de răs cînd vom străbate orașele, dar ce-are a face! Voi merge cu ei la Cannes unde mă voi opri la Octavia dacă mă voi plictisi, iar Harry nu va putea spune nimic dacă voiajez cu rudele mele. Imf vine să ți, dragă mamă, așa că nu-ți mai scriu nimic acum.

Fieca d-tale cu drag ELISABETA

Adeverul Literar și Artistic

Prețul abonamentelor:

în țară:

Lei 250.—	pe timp de un an
„ 125.—	„ „ „ 6 luni
„ 65.—	„ „ „ 3 „

străinătate:

Lei 500.—	pe timp de un an
„ 250.—	„ „ „ 6 luni
„ 130.—	„ „ „ 3 „